

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrta leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Okrajni zastopi in njih opravila.

(Konec.)

Okrajne zastope imamo in to vsled postave, nas ni nihče volje pa tudi ni v stanu jih odpraviti. Za to ima pravico samo dež. zbor, toda ta je v rokah nemških liberalcev, tedaj tistih, ki so okr. zastope ustvarili. Da jih ti odpravijo, na to še misli ni, saj so oni jim le sredstvo več, da nam liberalizem ne izgine iz življenja.

Mi na Malem Štajarju še imamo srečo, da so v nekaterih okrajih naši možje v večini. To je seveda zoper voljo onih, ki so ustvarili okr. zastope, saj so si volilce za-nj tako pristrigili, da je na nekaterih krajih nemogoče, našim možem priti do večine. Tem bolje pa po takem storé tisti okr. zastopi, ki so naši, da obrnó svoje delovanje v prvi vrsti na to, da pomorejo svojemu okraju, kolikor je v njih moči, do blagostanja.

Njim že tedaj to ne sme biti do volje, ako rešijo opravila, kakor jim jih nalaga postava, marveč treba jim je gledati na potrebe okraja, naj že potlej stojé v postavi ali ne. Postava sama ne izreče vsega, kar gre v področje tacihi zastopov, torej jim tudi ne prepové novih opravil — tacihi, ki so z njimi v ozki dotiki. Ako se jih tedaj loti kje kateri zastop, javaline mu jih dopušča postava.

Po svoji strani si torej mi ne moremo kaj, da ne priporočimo našim okr. zastopom in v prvi vrsti okr. odborom, naj ne rešujejo samo teh opravil, katera jim nalaga postava, ampak naj sežejo od časa do časa tudi višje — na take reči, ki so na korist okraju, vse eno ali jih postava omenja ali ne. Ljudstvo bode jim za to o svojem času gotovo hvaležno.

Iz okr. zastopov se doslej ni veliko ničulo ni bralo. Največ, če se je o njih kaj bralo, kedar so se vršile nove volitve, za tem pa je kmalu vse utihnilo o njih. Njih večina še celo računskega sklepa ni objavila, nekaj, kar bi

vsekako bilo dobro, pa bi se tudi lahko storilo. — Kar pravi pregovor o ženah, da je namreč tista najbolja, o kateri se malo kaj čuje, temu pritegne človek gledé žená lahko, toda težko se prepriča, da velja isto tudi za okr. zastope. Le-ti so očitna naprava. Kar se vrši v njih, to ne zadeva samo mož, ki sedé v zastopih, ampak ves okraj in ta ima torej pravico, da kaj izvé iz zastopa, ne pa, da le „šteje“ za-nj.

To pa bodi, kakor že koli, toliko lahko povemo, da ni na škodo okr. zastopom, ako se kaj izvé iz njih. Kedar je to, kar storé, dobro, lahko se ravnajo drugi zastopi po tem, kolikor ravno kaže za njih razmere. Kedar pa to, kar kateri zastop ukrene, ni dobro, tedaj pa sodba, kakor jo izreče javno menjenje, tudi ne ostane brez dobrih posledic. Ako je že za tak zastop zastonj, vsaj za ljudstvo v tistem okraju ni zastonj, potlej pa še bode tudi drugim zastopom ravnilo, da vedó, kako da ni prav.

Ako se ravna od naših zastopov tako, bode še posebno dobro, kajti zastopi, v katerih so naši nasprotniki v večini, storé to skorej vselej in ravno to je, kar jim pomaga v časih do večine. Dendenešnji svet je že tak, da hoče vedeti čemu da kaj stori. S tem, da storimo ali vsaj želimo storiti kaj za blagostanje ljudstva, ni že vse storjeno. Ljudstvo hoče videti to črno na belem. In mi mu damo v tem le prav. Kogar voli ljudstvo, da dela mesto njega, ta ostane na dolgu, če ne dokaže ljudstvu, da je to tudi storil.

Še le tedaj, kedar vidi ljudstvo, da delo, kolikor ga imajo okr. zastopi na ramenih, ni zoper ljudstvo, ampak le njemu v korist, bode mogoče, da pridejo pri njem okr. zastopi v večjo veljavo. Dokler pa se ne vidi, kaj da so koristi okr. zastopov, pač pa le čuti bremena, ki mu jih nalagajo, dotlej je vse govorjenje zastonj, je samo „bob v steno“.

Radi bi mi po takem imeli, da tudi okr. zastopi razodejo od časa do časa, kaj da so storiili, posebej kaj da so sklenili v rečéh, ki ne

stojé sicer v postavi, pa so vendar-le s koristjo okraja v zvezi. Čem več in čem boljih reči se poprime kje kateri zastop, tem lepše bode njegovo ime in tem bolje dokaže tak zastop, da ni samo peto kolo v vsakdenji vožnji liberalizma.

Le-to pa prevaguje doslej skorej po vseh deželah, kjer so ustvarili okrajne zastope. To pa ni, reci kdo, kar mu drago, vredno hvale.

„Črna vojska“, nje namen in sestava.

(Dalje.)

O rdečem križu. — Tiste člane veteranskih društev, ki so se oglasili h kolonam rdečega križa za prenašanje in postrežbo ranjenih vojakov, objavil je ta zavod že meseca januarija brambovskemu ministru in se bo ondi določilo gledé črnovojniške dolžnosti teh veterarov.

Kako bo črna vojska osnovana? — Izvzemši tiste črnovojnike, ki se bodo določili za pomožno nameščevanje stalne vojske in brambovcev, razdelili se bodo vsi ostali črnovojniki v samostalne vojne oddelke — črnovojniške batalijone. Le-ti se bodo sestavljali načelno le iz mož, ki so iz enega in tistega okraja. Batalijoni se bodo ločili v izgrede in v teritorialne batalijone. Izgredni batalijoni so namenjeni za garnizijsko, etapno in zasedovalno službo. Zbirali se bodo v svojih brambovskih okrajih, od katerih dobé tudi ime in številko z dodatnim drobcem, ko bi se v enem brambovskem nabornem okraju več izgrede batalijonov sestavljalo. Če bi Maribor več, recimo tri vojniške izgrede batalijone sestavil, dobili bodo ime: črnovojniški izgrede batalijon št. 20/1, 20/2, 20/3 itd. Brambovski batalijon mariborski ima številko 20. Prav to številko dobili bodo vsi črnovojniški batalijoni in če jih bo več, kakor smo že rekli, pod to še posebno vzporedno številko.

Kako močan bo črnovojniški batalijon? — Črnovojniški izgrede batalijon imel bo 4 kompanije in pa nadomestilno kompanijo; mož bo imel pa 2403. Od teh namenjeni ste le dve petini, t. j. 947 mož za vojno službo, vsi ostali bodo za nadomeščevanje in rezervo in se bodo klicali, kedar bo treba. Nadomestilna kompanija ostane pa vedno v nabornem okraju.

Moč črnovojniškega teritorialnega batalijona je pa jako različna ter se ravna po množini prebivalcev in po imenitosti dotičnega črnovojniškega okraja. Kompanij imel bo 3 do 6 in te si ne bodo enake. Nekatere bodo imele po tri, druge po štiri čete, zopet druge v gosto obljudjenih krajih pa tudi po pet in šest čet.

Kaj pa je črnovojniški kader? — Za vsak izgrede in teritorialni batalijon do-

ločil se bo že v mirnem času kader, ki bo samostalni vojaški oddelek ter c. kr. brambovskemu okrajnemu zapovedniku podrejen. V ta kader odbrali se bodo vsi tisti moži, ki so bili svoje dni vojaški prav dobro izvežbani in imajo že vojaški odpustni list v rokah ter so se stalno v obližji črnovojniške okrajne postaje naselili. V mirnem času obstal bo ta kader samo na papirju. V vojski se bo pa on prvi sklical pod orožje.

Kaj bo črna vojska še delala? — Črnovojnik, ki ne pojde na vojsko k stalni armadi, k brambovcem ali s kakim izgrede batalijonom, porabil se bo za pomožna dela, kakoršnjih je vaje. Tisti, ki znajo pisati, se bodo porabili v prvi vrsti za pisarje in kanceliste pri raznih vojaških pisarnah. Krojači bodo šivali, čevljarji bodo izdelovali čevlje, sedlarji in jermenarji pripravljali in oskrbovali bodo potrebno jermenje in sedla, kovači bodo kovali itd. Kmečki delavci in drugi dninarji, ki ne znajo nobenega rokodelstva, porabili se bodo pri kopanju zakopov, šanc itd. Dalje se bodo v črni vojski tudi konduktèrji ali sprevodniki potrebovali. Kdo da bo opravljal konduktèrsko službo, to določi politična oblast vzajemno z dotično županijo. Za to službo se bodo le jemali ljudje, ki so v dotičnem okraju stalno naseljeni, in imajo v občini kaj veljave, ter so trdnega zdravja in močni, da bodo lahko opravljali težavno službo. Tak konduktèr bo moral znati brati, pisati, računati, jahati in voziti.

(Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Sadjereje zlata pravila.

Pri sadnem drevju pride že veliko na to, kje ga posadimo. Na višjih krajih kaže saditi izlasti črešnje, na nižjih pa slive; na severnih in vzhodnih bregih storé jabelka, na južnih in zahodnih pa hruške.

Sušo zdrži izmed sadnih dreves še nekako najboljše črešnja, mokroto pa sliva. Za sadnik je najboljša mokra, žolta prst, a v njej še ni smelo že poprej rasti sadno drevje. Kjer se zbera voda, tam ni za sadnik mesta.

Ako čemo sadno drevje saditi, storimo najbolje, če izkopamo že jeseni jame. V jame pa moramo djati gnoja ali kar je enako vredno, da leži celo zimo v njih. Spomladi so že potlej take jame prav za to, da posadimo vanje mlado sadno drevje.

Mlado drevo, katero čemo vsaditi, moramo vzeti iz kake drevesnice, ki ima ime, da ima dobra drevesa, nikakor pa ne smemo dreves kupovati, kjer bodi, sicer pa bi se lahko opekli.

Sadno drevje, čegar seme je mehko (jabelka, hruške), treba je najmanj deset metrov

vsak sebi saditi; dokler pa je to drevje mlado, smemo še po sredi saditi črešnje, breskve ali tudi slive, kajti te rastejo hitreje, kakor uno drevje ter so tudi blizu že pri kraju, kedar jabelka in hruške dorastejo.

Predno se tako drevo vsadi, treba je koreninje prirezati in rane potlej zamazati, malo koreninje pa naj ostane.

Prvo, kedar sadimo drevje, mora se kolje vtrditi v zemljo. Ko bi pa to še le potlej storili, ko se je drevo že vsadilo, lahko bi koreninje oškodovali, to pa bi potlej gotovo bilo na kvar drevesu. Jamo, v katero usadimo drevesce, moramo do treh četrtov napolniti z mehko prstjo in potem denemo drevo vanjo ter mu pokrijemo koreninje z dobro prstjo. Gnoja pa ne smemo dati niti pod, niti nad koreninje.

Kjer je zemlja jako vlažna, tam je dobro, ako vsadimo mlado drevo na malem hribcu. Drevesec, ki jih dobomo, iz kake drevesnice, ne smemo tako globoko deti v zemljo, kakor so bila. Tudi ni prav jih trdo h kolu že koj s kraja privezati, kajti zemlja se vseda po časi, ter potegne tudi drevesca za seboj. Istotako ne sme kol stati preblizu drevesca, da ga veter ne maje ter tako drevesca ne ogloje.

Ker so spomladi vetrovi hladni, po zimi pa zajci gladni, zato je prav, da omotaš svoja drevesca s slamo in jih s trnjem zavaruješ zoper zajčji zob.

Jabelk, sliv in črešenj ne smeš, kedar jih sadiš, prirezati, še le drugo leto moraš jim slabe veje odrezati. Prva leta je treba vsako leto slabe veje ali take, ki segajo v druge, odrezati jeseni. Suhe veje moraš pa vsako leto odrezavati. Ako se prikaže kaka bolezen na drevescu, brzo jo odpravi s tem, da obrežeš rano ter jo namaži z voskom.

Mah in suha skorja se ostrže vsako spomlad. Drevesca je vsako spomlad pognojiti, po letu pa jih z gnojnico zalivati, toda ne tik debel in tudi ne na golo koreninje. Za to se izvrtajo okoli dreves luknje in vanje se vlije gnojnica.

Drevesa, ki so že stara, pomladimo, ako jim odrežemo ali odžagamo veje. Ako pa vse eno kako drevo pogine, ne smemo drugega enakega drevesa deti v isto jamo. Našlo bi premalo snovi, katerih mu je treba, kajti izsesalo jih je bilo staro drevo.

Sejmovi. Dne 23. aprila v Ilniku, pri sv. Juriju na Pesnici, na Ptuju, v Slivnici pri Mariboru. Dne 24. aprila v Kleku pri Radgoni. Dne 25. aprila v Dolu, pri sv. Juriju na Šavnici, pri sv. Juriju v Taboru, pri sv. Juriju na juž. žel., v Gotovljah, v Kostivnici, v Mozirju, v Vuzenici, v Kozjem in Šmarju pri Jelšah. Dne 26. aprila v Kozjem in v Orešju.

Dopisi.

Iz Trnoveljske okolice. (Naše volitve.)

Ni druge pomoči, kakor sestri moram ter vam, g. urednik, par besedi izreči o naših zadnjih volitvah. Da je ostala stranka g. Fr. Okorna v Škoflji vasi na vrhu, to ste izvedeli in niste se čudili, da je tako prišlo. Kako tudi? Za njo je vse delalo, kar leze in gre od Celja noter do najzadnje kočice, ki se drži Škoflje vasi. Naš „kračman“, potem pa „grilček“ in še nekaj drugih se je tako dolgo plazilo okoli Lubečne, Boveč, Bezovice, Želč itd., dokler se niso tamošnji volilci zavezali, da bodo svoj glas dali tistim, ki jim jih bode župan napovedal. Po vseh teh krajih pa je še vendar le ostalo nekaj mož trdnih, v Trnovljah pa vsi; da si je v tej vasi 104 hišnih števil, stali so vsi trdni, kakor skala za naše, neodvisne može. Samo eden, iz Bukove žlake, je zlezal, kakor mravlja, pod krilo g. Okorna. To ni bilo lepo od njega, tem bolj pa gre hvala Trnovljanom in drugim volilcem, ki niso marali celjskih „smrdljivk“. Letih se je une dni precej izpusnilo izpod nosa, škoda, da se je z njimi marsikomur tudi pošteno ime Slovenca izkadilo.

Iz Šmarija pri Jelšah. (Volitve pa dr. Krenn in kompanija.) Pri nas je dobil dr. Gelingsheim 22 glasov. Dobil bi jih bil še kakih pet več, da se niso nekateri odtegnili volitvi in tako pomogli dr. Foreggerju do zmage. Foreggerja volili so: advokat Krenn, sodnijska adjunkta dr. Wagner in Doksati, kontrolor Pichler in davkarski uradnik Neschmach. Pichler in Neschmach sta rojena Slovenca, pa narodna odpadnika, v lice prijazna, za hrbotom sovražna. Dr. Wagner je Nmec, torej že po svoji natori nam nasproten. G. Doksata pa smo imeli za Slovenca, ker je doma iz Postojne, pa varali smo se. Nekakšna „glava“ tukajšnjih Nemcev, (katerih pa ni nikjer v Šmariji), bi rad bil dr. France Krenn, advokat. Kdo pa je Krenn? No pred par leti je prišel v Šmarije ta veliki Nmec potreben tistega, česar še ni imel, zdaj pa se redi in debeli od slovenskih žuljev in slovenske krvi in takisto slovenskega kruha vsak dan sit, hodi zdaj po trgu gori in doli, kakor kakšen turški paša in gleda z zaničevanjem in prezirom na nas, ki ga pasemo in krmimo ter mu basamo žepe. Pravijo, da je po Slovenskem še veliko takih Krennov, ki so se slovenskega kruha preobjedli — ali pa ni mogoče iznebiti se takih nam sovražnih bahačev? Čisto lahko. Slovenci! spametujte se že enkrat in zdramite se, pa ne nosite denarja takim ljudem, ki zaničujejo naše pravice, za katere se moramo tako krvavo boriti. Če ne bodo imeli zaslužka med nami taki Krenni, pobrati bodo morali svoja šila in kopita in iti tje gori med svoje ljube brate, če tudi v sveto

Bismarkovino! In vi Šmarčani in Slovenci Šmarskega okraja, če morate iti k advokatu, pojedite raji v Celje h gg.: dr. Srnceu, dr. Filipiču, dr. Vrečkotu, ti so sami dobri Slovenci in vedó gotovo toliko, kakor kaki nemški Krenni.

Od Št. Jurja ob juž žel. (Občni zbor „Cesarjevič Rudolfovega sadjerejskega društva za Spod. Štajar“.) Svoj redni spomladanski občni zbor je imelo to društvo 17. t. m. na belo nedeljo popoldne po večernicah v šolskem poslopju. Udeležnikov iz domače in sosednjih far se je toliko zbralo, da je bila sicer prostorna soba pretesna; kakor škatljica z biglicami bila je natlačena največ kmetskih posestnikov, pa tudi drugi stanovi so bili primeroma dobro zastopani. Ker se je ravnatelj g. dr. Ipavic moral odpeljati k nekemu bolniku v sosednjo faro Št. Vid, je društveni podpredsednik grajšček iz Blagovne, gosp. vitez Berks otvoril zborovanje, navzočnim je predstavil nadučitelja od D. M. v Puščavi, g. Fr. Praprotnika ter mu podelil besede za podučno prednašanje o sadjereji. Iz celo uro trajajočega, temeljito sestavljenega in zanimivo poučnega govora skušal bom le njegov osnutek povzeti. V svojem uvodu nam je spretni g. govornik v gladkejši, a povsem lahkoumljivejši besedi razlagal pomen in prijetnosti sadjereje ter unemal ljubezen do poslednje. Rekel je med drugim, da človek, ki je v pravi ljubezni vnet za sadjerejo, ne bode nikoli leno brez dela postopal po vasi; on ne bode pijanec in zapravljivec, njega ne vleče v krčmo denar zapravljat; vsak prosti čas uporabi, da gre pogledat svoja drevesa, posebno ob nedeljah in praznikih, tam ima svoje veselje, tam svoje društvo in zabavo in ker vé, koliko truda stane, predno se vzredi lepo drevo, da donáša dobiček, zato bode tudi varčen.

(Konec prih.)

Iz Ptuja. (Raičev spomenik.) Za nagrobni spomenik rajnega Božidarja Raiča darovali so sledeči blagorodni gospodje: Vršec, c. k. notar v Sevnici 2 gld.; Alojz Mikl, trgovec v Ormožu 2 gld.; Žnidaršič, c. kr. profesor v Sarajevu 5 gld.; Milan Lilek, c. kr. profesor v Sarajevu 2 gld.; Bedjanič, c. kr. profesor v Sarajevu 1 gld.; Sevnik, c. kr. profesor v Sarajevu 1 gld.; Čuček, c. kr. profesor v Sarajevu 1 gld.; Anton Kupljen, c. kr. notar v Črnomlju 2 gld.; Anton Aleš, dekan v Semiču 1 gld.; Matija Kadunc, župnik v Preloki 1 gld.; Ljutomerški narodnjaki, po učitelju Kovačiču 19 gld. 80 kr. Anton Lednik, župnik v Podsredi 5 gld. Filip Vihar, kaplan pri sv. Martinu 5 gld.; L. Čuček, v Prebiču 2 gld.; Franc Klobasa, župnik pri sv. Antonu 5 gld.; Korbinijan Lajh, župnik pri sv. Jurju na Pesnici 3 gld.; Martin Meško, kaplan pri sv. Petru pri Mariboru 1 gld.; Tomaž Mikl, trgovec pri sv. Marjeti 1 gld.; Franc Koser, c. kr. poštar v Juršencih 1 gld.; dr. Jurij

Hrašovec, odvetnik v Slov. Gradci 3 gld.; Franc Rošker, kaplan pri Mali nedelji nabral je med tamošnjimi rodoljubi 4 gld. 80 kr.; x + 2 1 gld.; dr. Šegula, v Postojini 10 gld. Vkup 68 gld. 60 kr. — Srčna hvala vsem gospodom dariteljem!

Anton Gregorič.

Od Gor. Ponikve. (Čudni ljudje.) Kupitovnej prijatelj šole podoba sv. Cirila in Metoda ter jo ponudi naši šoli v dar. Ali če je bil mislil, da bo tega darú naš g. nadučitelj vesel, izvedel je kmalu, da se je opekel, kajti ta sicer veliki gospod izpoznal je sedaj, da je premal za to, da bi obesil podobo na steno. Zato jo je poslal v Celje okr. šolsk. svetu češ, da bodo ondi že dosti veliki za ta posel. Toda le-ti so izpoznali, da niso niti sami niti gosp. nadučitelj vredni, one podobe obesiti v šoli. Kaj bote, g. urednik rekli k temu? — Meni se zdi, da je tem gospodom le nemškutarija skrčila roke in prste na njih ter da bode treba iskati druge gospôde, naj jim jih sopet nategne. Mogoče, da bodo potem v stanu pisati, da je to podoba „svetega Cirila in Metoda“ ter si g. nadučitelj dobi menda tudi moči, seči na steno ter podobo obesiti v šoli, da bode šoli v kinč, slov. otrokom pa v poduk. Jaz sicer ne vem, kaj še meni uni prijatelj šole v tej reči storiti, sodim pa, da stori prav, ako se obrne do dež. šolsk. sveta v Gradcu.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Jutri, to je v petek dne 22. aprila snide se gosposka hiša, v soboto dne 23. aprila pa poslaniška ter prične prva svoje posvetovanje s predlogom vit. Schmerlinga gledé jezikovnega odloka ministra bar. Pražaka. Da-si je g. vitez že precej v letih, vendar pa še ima dovolj ognja, da podkuri g. ministru. Baron Pražak ve pa gotovo, s čem da mu vgasi ta ogenj. — Poslaniška hiša dobi pa že v ponedeljek v posvetovanje državni proračun. Stroškov bode 535,922.196 gld., dohodkov pa 508,840.624 gld., primanjkljaja je po takem črez 27 milijonov, to pa še brez unih 52 milijonov, ki sta jih delegaciji dovolili. — Minister za uk in bogočastje še zmerom premišljuje o spremembah na drž. gimnazijah. Ako je taciš že treba, kaže pač, da odpravi g. minister vse, kar je liberalna gospoda od Strehmayrja naprej priteknila gimnazijam. Ni nič prida to. — Trgovina z železom, katerega se v gornje-štajarskih gorah veliko spravi na den, povzdiguje se nekaj časa sem in je vsled tega več življenja v onih rudah. — Koroški Nemci in še bolj tamošnji nemškutarji se jezé, da so na kartah, ki so jih izdelali c. kr. častniki, poleg nemških tudi slovenska imena krajev. Pritožili so se celó na Dunaju zavoljo tega, toda ničesar niso opravili doslej. — V spomin prof. Erjavca je

uno nedeljo prof. Fr. Levec imel v Ljubljani v pričo imenitne gospode govor, v kojem je kaj lepo opisoval življenje in delovanje rajn. narodnjaka. — Na železnici, ki veže Ljubljano s Koroško in Solnograško, nič ne ravnajo lepo s potovalci. Ako nima vlak dovolj vozov, potisnejo jih kar ob kratkem v vozove za živino. Tu bode treba pritožbe na višje mesto. — V Gorici je vitez Fumigalli izročil mestu 20.000 gld., naj napravi novo 4razredno šolo v okolji sv. Antona. — Konjske dirke o veliki noči v Rojicah pri Gorici so se jim dobro obnesle ter so vsa darila našla svojega — konja. Volitve v mestni zastop bodo v Gorici letos, kakor se čuje, gladke, ker so se vse stranke izporazumele gledé mož, ki se naj volijo va-nj. — V luki pri Trstu so zadnji četrtek blagoslovili veliko oklopnico (ladijo s topovi) „Štefanijo“ Izdelovali so jo blizu dve leti in si toraj človek lehko misli, da ni stala malo denarja. — S prihodnjim letom se uči na drž. gimnaziji v Trstu tudi slovenščina, učiti se je mora vsak slov. učenec. — Na železnici iz Trsta v Hrpelje se bliža delo že blizu h koncu in so ondi napisi v postajah tudi slovenski. Italijančičem pa bode to v oči. Da jim jih le ne izbode! — Profesor na vseučilišču v Zagrebu, dr. Franjo Spevec, je učil reči, ki so kršč. veri nasproti, sedaj pa so mu dali slovo z vseučilišča ter je postal politični uradnik. Na tem mestu ne bode vsaj mogel delati toliko škode, kakor je je delal na vseučilišču. — V Buda-Pešti so imeli o veliki noči delalci velik zbor. Izvršil pa se je vseskozi mirno ter so delalci odločno terjali, naj bi se delo v nedeljah in praznikih popolnem opustilo. — Deputaciji poslancev, ki določite, kaj naj plačuje naša, avstrijska in kajogerska skupina dežel gledé stroškov skupne države, ne morete se zediniti; madjarski možje terjajo pač polovico pravic, a dolžnosti vzprejeti jih ni volja več kakor eno tretjino. To je v resnici — madjarsko. — Trgovinska pogodba z Rumunsko vlado je bojda gotova in bode se torej v kratkem odprla, pri nas posebno lesu, doli v Rumunijo.

Vunanje države. Bolgarskih homatij še ne bode kmalu konec. Dosedanji vladi tudi ni do tega veliko, da se snide „veliko sobranje“; sklicati ga še ne misli tako hitro, mogoče, da to stori kje v juniju, mogoče pa, da še takrat ne. Ustaj pa je med tem čemdalje več ali vsaj bojé se tacih, ker so ljudstvo čisto zbegali — tuji denarji. Nihče skorej ne zna, kaj hoče. Vladi primanjkuje pa denarja in nihče ji ga ne mara dati na posodo. Kaj ve, kdo mu ga bo vrnil? — Turčija guga gledé Bolgarije med Rusijo in Anglijo, sedaj se kaže prijazna zahtevam Rusov, sedaj sopet onim angleških kramarjev. Treba ji je pa tudi v resnici biti opazni, da si ne opeče prstov. — Srbija dobo k malu katoliškega

škofa, doslej pa še ga v celem kraljestvu ni bilo. — V novi nadškofiji barski v Črni gori ne bode se še v staroslovenskem jeziku sv. meša brala. Zato je črnogorski knez prošil ali sv. Oče niso mu prošnje uslišali. — Ruski minister zunanjih zadev, grof Giers, hoče vzeti slovo, toda cara še doslej ni volja mu ga dati. — Nemčija je sicer mogočna ali samo dotlej, dokler se opira na orožje, sicer pa se boji kat. duhovnikov ter še ne mara menihom dati dovoljenja, da smejo brati sv. mešo ali deliti sv. zakramente. Čisto posebno sluti nevarnost, ako so menihi slov. krvi. — V Monakovem je bil te dni nadvojvoda, ces. maršal Albreht ter je bil gost princa Luitpolda. — Bavarska protestantska duhovščina je hotela pri svoji službi božji opravljati tudi molitve za nemškega cesarja, princ-vladar pa ji je to prepovedal. — Med Nemčijo in Francijo so še vedno strune napete, Francoze izlasti skrbi to, da ima Nemčija v Alzaciji in Loreni, torej na meji, kacih 80.000 vojakov, Francija pa jih premore ondi le kacih 30.000. Iz velike razstave leta 1889 v Parizu bode težko kaj, ker v tem letu — stoletnici velike ustaje — ne mara nobena država prav za-njo. Rusija je že odločno odbila povabilo na-njo. — Angleški drž. zbor je vzprejel novo kazensko postavo za Irsko, vendar pa se bode težko izpeljala, kajti še celo veliko angleških državnikov sodi, da je preostra in krivična. — Iz Španije sliši se o novih ustajah, sedaj iz Kube in sosednjih otokov. — Novo ministerstvo v Italiji se utegne vendar-le nekaj časa obdržati ter je vzprejelo zvezo Italije, Avstrije in Nemčije, kar se tiči Italije, v svoje roke. V Massauah si ital. vlada ne zbera lavorov ter ji dela prebivalstvo, posebno sosedje precej preglavic. Vojno ministerstvo namerava nabrati prostovoljno armado, da jo pošlje tje. — Za Rdečim morjem je nekaj mohamedancev dalo slovo Abdulji, kalifu v Kartumu, ter si napravilo novo državo. Nov sultan je Abua in ima že lastno armado, kacih 10.000 vojakov.

Za poduk in kratek čas.

Sv. Vid pri Ptuj.

(Odlomek iz krajne zgodovine. Spisal M. Slekovec.)

Na „Gradišu“, precej visokem hribu, ki se ob izlivu Dravinje v Dravo izmed Dravskih vrhov povzdiguje in pod katerim cerkvice sv. Janža stoji, stal je svoje dni močen grad „Tram“ imenovan. Svoje ime je brezdvomno dobil od bližnje Dravinje, v starih listinah „Troune, Treuna, aqua Trovn, Trann in Tram“ imenovane, in da-si od gradu dandanes na hribu tudi najmanjšega sledu več ne najdeš, ohranil se je spomin na nj ne le v ljudskih govoricah in starih listinah, ampak tudi v slovenskem in nem-

škem poznamenovanju kraja. Kajti slovensko „Gradiše“ kaže še vedno torišče nekdanjega gradu, katerega ime „Tram“ se je skoz vsa stoletja ohranilo v nemškem „Trambergu“.

Ta grad so sezidati dali mogočni gospodje Ptujski, ki so v srednjem veku za slavnimi Celjskimi grofi bili najbogatejši plemenitniki na slov. Štajarskem. Ne da se sicer za gotovo določiti, kateri teh gospodov in kedaj ga je postavil, a toliko je iz listin razvidno, da je v drugi polovici 14. veka grad že stal in imel lasten urad in lastno sodnijo. Takoj v začetku 15. veka imenuje se tudi že cerkev pri gradu, ki je brezdvomno sedanja cerkvice sv. Janža. Kakor grad, postavili so tudi cerkev Ptujski gospodje, ki so zaradi tega smeli duhovnike imenovati. Pa ker je Hočka nadžupnija svoje dni tudi te kraje obsegala, bili so pri sv. Janžu nameščeni duhovniki le vikarji, nadžupniku v Hočah podložni. V znamenje svoje podložnosti „pro obediencia“ — morali so cerkvi v Hočah plačevati na leto po dve marki. Tako n. pr. navaja gornjegraški urbar odl. 1426. med drugimi tudi vikarja na Dravinji, o katerem pravi: „Vicarius in Freen seruit marcas 2 gc. ecclesie in Chotez pro obediencia“. Iz tega razvidimo, da je že početkom 15. veka na Dravinji bila duhovnija z vikarjem.

V dedinski pogodbi, s katero ste se sestri dne 6. januarja 1438 brez možkih naslednikov umrlega Friderika Ptujskega, Ana grofica Sehaunberska in Neža Stubenberska gledé zapuščine rajnega brata bile dne 22. decembra 1441 v Ptujju konečno pogodile, omenja se, da je Ana grofica Schaunberska z drugimi gradovi in dohodki dobila tudi „die vesst Tram mit sambt dem ambt, gericht, vorstrecht vnnnd khirichen lehen daselbs.“

In tako je dobil grad „Tram“ s cerkvico ob Dravinji drugega gospoda, slavnega maršala na Štajarskem, Ivana grofa Schaunberskega. Med otroci, ki jih je Ana Ptujška z njim imela, bil je materi najljubši drugi sin Ulrik. Temu svojemu ljubljenu prepustila je mati v oskrbovanje svoja posestva na Štajarskem in Koroškem in dasi so grofje Schaunberski na raznih krajih, posebno pa na Avstrijskem pogostoma zemljišča in krasne gradove imeli, bil je Ulriku najbolj priljubljen drage matere rojstni kraj: starodavni Ptuj s prijetno okolico in „Tram“ zunaj Ptujja, s krasnim razgledom po širokem Dravskem polju bil mu je najljubše bivališče.

Ker pa je cerkvi sv. Janža vsled pogostnih usadin pretila vedna nevarnost, dal je okolu l. 1445. unkraj Dravinje sezidati drugo cerkev, ki je bila v čast sv. Vidu posvečena. Že l. 1447 dne 11. oktobra se imenuje kot vikar pri sv. Vidu nek Gašpar, katerega so bili obdolžili, da je gornjegraškega opata, Benedikta oropal. Zato je papež Miklavž omenjenega dneva na-

ročil škofu v Zagrebu, naj stvar preišče in po cerkvenih postavah poravna.

Ulrika grofa Schaunberskega hvalijo kot pametnega mladenča in vse, kar o njem beremo, kaže nam njegov vseskozi časti vredni značaj. Zato ga je tudi cesar visoko čislal. Povabil ga je torej l. 1451., naj ga v Rim spremlja, kar je z radostnim srcem tudi storil. Iz Florence poslal ga je cesar s škofom Regensburškim in vojvodo Tešenskim v Pizo, da bi ondi cesarjevo nevesto, Eleonoro Portugalsko dostojno sprejel in v Rim spremljal. In med temi, katerim je v Rimu kronan cesar na Tiberinskem mostu po stari navadi dal „Ritterschlag“, imenuje se zopet naš Ulrik. Med tem pa je oče Ivan utisnil doma svojemu do tačas še neomadeževanemu življenju sramotni madež zarotništva proti lastnemu vladarju, kar je blagega sina najbolj bolelo. Zato se je po smrti očetovi dne 16. nov. 1453 podal zopet na Štajarsko in večkrat ga zasledimo v Ptujju.

(Dalje prih.)

Smešnica 16. Krčmar, precej dobre kože, pripoveduje svojim pivcem, da se živi iz gola ob krompirju. Pivci pa se mu smejo, češ, da to ni lahko mogoče. Na to pa jim razloži krčmar, kako da je vendar-le mogoče. „Glejte“, pravi, „za prvo dajem krompirja svojim svinjam, kar se jim ga koli ljubi; za drugo pa potlej zakoljem svinjo za svinjo ter jém sedaj jaz svinjetine, kar se mi je koli ljubi. Tako pa vidite, da me živi v resnici le krompir“.

Razne stvari.

(Božja pot.) Njih ekscelencija mil. knez in škof so se v ponedeljek podali na božjo pot v Lourdes. Spremlja jih br. Gabriel Giraud, doma iz Lyona, sicer pa je trapist v Reichenburgu.

(Drž. poslanec.) Celje ima sopet drž. poslanca in to je g. dr. R. Foregger. Dobil je v vsem 543 (samo v Celju 268) glasov, njegov nasprotnik, g. dr. K. Gelingsheim pa je dobil 370 glasov. Kakor vé „D. W.“, volili so skorej brez izjeme vsi uradniki, vsaj v Celju, dr. Foreggerja. Le ta je torej poslanec Celja pa drž. uradnikov. Ali pa so njih oči s tem svojim poslancem tudi najraji tam gori čez črno-rmene meje, to nam ni znano.

(Odlikovanje.) Znani zvonar v Dun. Novem mestu, g. Peter Hilzer, je dobil od svitlega cesarja zlati križ s krono za zasluge. Zvonov iz njegove livarne je tudi več v naši škofiji.

(40letnica.) Uno večer so obhajali v Ormožu 40letnico g. Vrbana Martinca, tamošnjega c. kr. poštarja. Mož je prišel s krošnjo na hrbtu iz Kranjskega, pa ima sedaj kolikor, toliko premoženja. Da se ima za pragermana, to je znano.

(„Slov. matica.“) „Slov. matica“ ima svojo LXXVI. sejo v sredo dne 27. aprila 1887 ob 5. uri popoldne v Matični hiši na Kongresnem trgu št. 7. Dnevni red: 1. Potrjenje zapisnikov o LXXV. odborovi seji in o XXII. rednem velikem zboru. 2. Naznanila prvostva. 3. Volitev predsednika, njegovih namestnikov, blagajnika, pregledovalca društvenih računov, ključarjev in poverovateljev društvenih zapisnikov. 4. Volitev odborovih odsekov. 5. Poročilo tajnikovo. 6. Posameznosti.

(Imenovanje.) G. Ant. Liebisch, doslej na Ptuju, pride za pristava c. kr. okr. sodnije v Šmarje pri Jelšah.

(Okr. zastop.) V Konjicah ima okr. zastop tudi odslej nemškutarsko večino, samo kmečka skupina je po polnem naša. Od nje so pa v zastopu gg.: Martin Vivod, župan v Spod. Doliču, Jernej Verčnik, župan v Ljubnici, Mat. Fijavž, župan v Stranica. Fr. Napotnik, posestnik na Tepanjskem vrhu, Mat. Flis, posestnik na Dobravi, J. Mlakar, posestnik v Oplotnici, Jurij Gosak, posestnik v Žičah, Jurij Mec, župan v Gruševji, Mat. Jurše, posestnik v Uličnici, Janez Zidanšek, posestnik v Suhadolju in in P. Dobnik, posestnik v Zrečah.

(Šulverein.) Gledé podpore, katero je dobil šulverein od okr. zastopov, popravimo našo opombo v zadnjem uvodnem članku v to, da mu je okr. zastop v Ormožu ni, ampak le obč. zastop mu jo je dovolil. Okr. odbor mu sicer tega darú ni potrdil, c. kr. namestnija pa mu ga je odobrila. Zadnja beseda se gledé tega, kakor se sliši, še ni izrekla.

(Visoka starost.) Dne 1. decembra 1886 je po vsej Nemčiji živelo 5600 čez 90 let starih oseb in med njimi je bilo več, kakor 200 nad 100 let starih, ena oseba je štela že celo 120 let.

(Radodarnost.) Skupina šulvereina na Muti je tovnej pobirala za tega nebodigatreba ter je nabrala v vsem veliko svoto dveh glđ. in 12 kr. Ta svota kaže pač dovolje, koliko da je šulverein v tem trgu na poštenju.

(Obravnavava.) Pred porotniki v Celju sta stala v sredo, dne 20. aprila Terezija Malus pa Anton Geršak. Umorila sta moža prve ter njegovo truplo v kosih vrgla v Savo. Obsojena sta oba k smrti na vislice.

(Požar.) Večer dne 17. aprila je Francu Bizjaku, posestniku v Gor. Porčiču v slov. gor., pogorelo stanovanje in vsa gospodarska poslopja. Poleg kacih 120 glđ. v gotovini, dva konja in ena krava. Ker je hiša tik ceste, nastal je ogenj brž ko ne vsled nemarnosti koga, ki je mimo prišel s smodko v ustih.

(Veliko bogastvo.) Ran. Kus, kitajski bankir v Kantonu, šteje se sedaj za človeka, ki ima največ premoženja. Ako je resnica, nima ga nič manj, kakor za 1400 milj.

(Iz drž. zbora.) V državnem proračunu, kakor leži v drž. zboru, nahaja se za poravnavanje Mure 53.7000, Aniže 1250, Savinje pa 6000 glđ. Kakor se vidi, nemški štajarski del nič ne trpi sile.

(Obč. zastop.) Zadnje volitve v obč. zastop v Ločah je dež. odbor razveljavil. Župan jih ni bil o pravem času razpisal.

(Samomor.) Anton Kokol, doma od sv. Tomaža pri Veliki nedelji, dotlej trgovski pomočnik na Ptuju, legel je v ponedeljek pred poštni vlak v Rogozi ter ga je ta seveda pri priči zdrobil.

(Za družbo duhovnikov.) Č. gg.: Aškerc 11 glđ., Rostaher 11 glđ., And. Fischer 11 glđ., Haubenreich 5 glđ., Turkuš 2 glđ.

Loterijne številke:

V Gradcu 16. aprila 1887: 84, 22, 81, 40, 12
Na Dunaju " " 67, 63, 90, 57, 78
Prihodnje srečkanje 23. aprila 1887.

Poslano.

V lekarni pri „Zamorcu“

na Dunaju, Tüchlauben 27

se dobijo vse zdravilne specialitete in zdravila vsaki dan po pošti. 13—24

Veliki sejem

bo dne 28. aprila za živino in drugo blago pri sv. Antonu v Slov. goricah.

Prave brnske
suknene robe, meter, po 1 glđ. in več, najboljše vrste razpošilja po izdelani ceni
Leop. Epstein v Brnu.
Na ogled franko. 5-20

Izvrstni gips

za polja (njive in travnike) prodaja po nizki ceni

Josip Širca, 1—3
trgovec v Žaleu.

Bukve božje v naravi.

Te bukve se dobé v prijetni besedi in snažni obliki za revnih 45 kr. s pošto vred vedno v tiskarni sv. Cirila v Mariboru. Vredne so svojega denarja.

Pošten, priden hlapec

za krave se išče. Naslov: Gospa Lina Ritter
v Gorici (Görz.) 4-6

Oznanilo.

S 1. dnem julija meseca 1887 začne se poluletni poduk na deželni podkovijski šoli v Gradcu in razpiše se s tem za uboge podkovače 10 deželnih štipendij po 50 gold. in po mogočnosti s prostim stanovanjem v zavodu, vrhu tega pa še več štipendij po 50 gold. od nekaterih okrajnih zastopov, gospodarskih družnic in konjerejskega društva.

Pogoji za vzprejetje so ti-le: Vsaj 18letna starost, zdravje in močno telo, domovinska pravica na Štajarskem, dobro dovršene ljudske šole in vsaj 2letno delovanje kot kovaški pomočnik. Vsak prošnik se zaveže za reverzom, da bo po dovršenem poduku podkovaško obrt vsaj 3 leta na Štajarskem, oziroma v okraju, od katerega je štipendijo prejel, kot mojster ali pomočnik izvrševal.

Prošnje z reverzom, krstnim listom, domovinskim listom, zdravniškimi in šolskimi pričevali, učilnim listom in delavsko knjigo, pričevalom o premoženju in nravih naj se dopošljejo do 31. majnika deželnemu odboru.

Taki podkovači, katerim ni toliko za štipendije, kakor za poduk naj dokažejo, da so 18 let stari, da so ljudsko šolo dobro dovršili in se naj oglasijo z učilnim listom in delavsko knjigo, iz katere se razvidi, da so že 2 leti delali kot pomočniki, v prvih treh dneh, t. j. do 4. julija t. l. pri ravnatelju zavoda.

V Gradcu dne 10. aprila 1887.

Deželni odbor štajarski.

ŽELODČEVA ESENCA lekarja Piccolija v Ljubljani

ne ozdravlja samo želodčeve in telesne bolezni, hemorojide itd. temuč je tudi izvrstni lek proti mrzlici, zlatenci in veliko drugih bolezni več, ki jih ne navajam posebej. Večina prebivalcev pa rabi to zdravilo kot najboljšo sredstvo proti koleri; za kar sem Vam v svojem in veliko drugih imen na tem mestu zelo hvaležna.

Marija Müller v Trstu 1886.

Izdelovatelj pošlja jo v zabojčkih po 12 steklenic za 1 gld. 36 kr. po poštnem povzetju. Poštnino trpé p. t. naročniki.

Dépôt v Mariboru lekar Bancalari, v Gradcu Eichler in Nedved, v Celju Kupferschmied, v Celovcu Thurnwald, v Beljaku Scholz, v Tarvisu Siegel. 1

Št. 82 Podučiteljska služba

se na trirazredni v IV. plačilni vrsti stoječi ljudski šoli pri sv. Križu z začetkom 1. nov. 1887 stalno ali začasno odda.

V nemškem in slovenskem jeziku v govoru in pisavi popolnem zmožni prositelj vložijo naj svoje prošnje do 15. junija 1887 pri krajnem šolskem svetu pri sv. Križu pošta Ljutomer.

Okrajni šolski svet v Ljutomeru,
dne 6. aprila 1887.

1-2

Predsednik: **Nevin.**

V zalogi tiskarne sv. Cirila v Mariboru se dobi:

„Duhovni Vrtec“ ali „Molitvenik“

Za katoliško mladež s podnkom za sv. birmo.

Vezen v črnem usnju z zlatim obrezkom brez kopče	gld. —.85
Vezen v črnem usnju z zlatim obrezkom s kopčo	„ —.95
Vezen v chagrín s tesnim okvirom in s križem	„ 1.70
Vezen v chagrín z okvirom iz nikeljna	„ 1.80

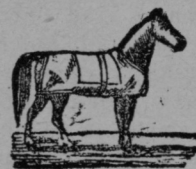
Posamezni iztisi po pošti v črnem usnju 5 kr.. v chagrínu 10 kr. več.

Resnica traja dolgo!

V zalogi imam od danes naprej zelo velike, debele, široke, trpežne

konjske odeje

Kar ni po volji, se nazaj

vzame in se denar povrne.

190 cm. dolge, 150 cm. široke, za gld. 1.50 komad, ravno take najfinejše vrste gld. 1.75, odeje za voznike z žoltimi dlakami s šestimi raznobarnimi prugami in obrobi, 190 cm. dolge, 135 cm. široke, gld. 2.80, 195 cm. dolge 155 cm. široke, prav fine gld. 3 komad.

Razpošiljajo se po povzetju.

Naslov: „Waarenhaus zur Monarchie“, Wien, III., Hintere Zollamtsstrasse 9/PL. 3-4

Gospodarstvena priloga.

Priložena od kat. tiskovnega društva 16. števil. „Slov. Gospodarja“.

L. 1887.

21. aprila.

Štev. 135.

Precepitev konja.

(Dalje.)

Človek bi pač lahko še naštel tukaj dolgo vrsto raznih plemen, vendar bodi jih dovolj, kar smo jih naštel. To se vidi že iz njih, da je še veliko plemen, ki se izpoznajo še iz svojih lastnosti. Pač je resnica, da je že več konjskih plemen prešlo in da nimajo nekatere dežele nobene svoje vrste, toda to še nikakor ni dokaz za to, da so konjska plemena že tako skrižana, da ni moči konj več razpoznati, iz katerega da so plemena.

Pouk o zvanjih lastnostih konj se ne razteza dalje, kakor da se je nekak obrazec ustvaril, po katerem se konj ceni. Ali tak pouk je potlej kriv, da si človek ne more razmisliti, čemu da ni vsak konj za vsako rabo, ampak da so konji te vrste bolj za to, konji druge vrste pa bolj za drugo rabo.

Da se skrbi za nov zarod konj, to se zdi vsled tega nekaterim zlo, da si potrebno in po nekaterih deželah jim celo ni za konjerejo, češ, da ne nese. Kolikor je še torej ondi živi, živi le tako bolj po sili in če ji država ne seže se pod roko, kmalu bode po njej.

Ali je to prav? Ne, konji so in sicer različnih vrst so potrebni, kajti vsak konj ni za vsako rabo, še manj pa za vsak kraj. Vsled tega pa ni prav, ako se gleda samo na obliko konja. Prava konjereja tirja več — pleme, toda tako, da loči konja od konja, čegar pleme je drugo. Za konje, čijih pleme je poznati, še je vedno povpraševanje, kajti je še vedno njih potreba. Ako je tedaj v kateri deželi doma kako pleme, toda čem bolj mogoče, čisto, izplača se jim še konjereja vselej. S tem si napravi taka dežela ali pa tak kraj sejem ter vabi kupce na-nj, saj se dobodo taki in taki konji na njem.

Kjer pa imajo konje vsake vrste — konje, čijih pleme se ne razpozna; kjer ima kmet kobile vsake vrste v hlevu — take, da so lahko za jahanje, dirjanje in tudi težko vožnjo ob enem: tam ne bode nikjer nikoli dobra konjereja — taka, da se jim v resnici splačuje.

Iz tega pa se torej razvidi, da je dobro, če obstojé razna plemena konj ter da je prav, če se gleda na to, da se ne izkazi.

Konji se delé lahko v tri večje razdelke, oni so namreč plemenit ali neplemenit in mešan zarod. Kaj se pravi: „plemenit konj“, tega

nismo v stanu izreči ob malem. Treba nam je vzeti v poštevek nekaterih reči, ki so se že udomačile. Ako vzameš, da je konj plemenit, če ima lepo postavo ter je rabljiv, to ti je konj potlej plemenit, da si ne teče v njem nič plemenite krvi. Po drugi strani pa ti je konj v resnici plemenit, vendar pa ni niti posebno lep v svoji postavi niti posebno rabljiv. Da je pa konj plemenit, treba mu je vselej lepote, elegantnosti, zastopnosti, neke prikupljivosti in ognjevitosti. Najbolje bode torej, če ostanemo pri tem, kar se je s kraja reklo: plemenitost in so tedaj plemeniti konji arabski in angleški polnokrvni.

Z besedo „polnokrven“ zaznamljuje se pokolenje iz roditeljev čiste arabske ali angleške vrste. Konj se torej le takrat imenuje polnokrven, ako je dokazano, da sta oba roditelja, žrebec in kobila, iz tiste vrste. Ako se pripelje tak polnokrvni konj še le iz Arabije in Anglije, tedaj se imenuje izvirno arabski, oziroma angleški polnokrvnik.

Beseda „krvnik“ ni prikladna in ne bilo bi škode, ko bi se pozabila, toda tako se je že udomačila, da bi se sedaj to le s težavo izgodilo. Pomeni pa, da je konj ali po obeh roditeljih, ali pa le po enem plemenit in se mu torej reče, da je polnokrvnik ali pa polkrvnik. Ime izvira od todi, da so imeli svoje dni kri za to, kar daje konju ločilne lastnosti. Imeni: kri pa plemenitost ste se gledé konj tako zmešali, da se ali že zamenite ali pa se daje katero ime konju, ki ga ne zasluži.

Tako se pravi konju, da je jako plemenit, da si ni polnokrvnik in tako se govori o „veliki krvi“, ako kaže konj po svojem zunanjem lastnosti plemenitosti; s tem pa se še ne reče, da ima za to tudi več krvi, kakor drug, ravno tako plemenit konj, pa se mu ne vidi tako, da je „plemenit“. Prišli so v tem že tako daleč, da so kri, ki jo je konj pridobil, celo izračunili in so konja imenovali za polukravnika, ker je le po enem roditelju, bodi žrebcu, bodi kobili, plemenit. Žrebe iz polukravnice kobile in polnokravnega žrebca bilo bi po takem „tričetrt-krvno“ itd. Po taki poti pa bi že v devetem zarodu bilo v žrebetu le tisočinka neplemenite krvi in torej žrebe že toliko, kolikor popolnem polnokrveno.

Vidi se iz tega, da se, če sodimo konja po zunanjem, ne moremo več ozirati na te raz-

mere. Treba pa je za to obilne vaje, da si človek iz zunanjih lastnosti konja domisli, kaj da premore v resnici.

Za navadno bilo bi popolnem dovolj, ako se delé konji v plemenite (= polnokrvne), neplemenite in pa požlahtnjene. Zadnji pa bi bili polno požlahtnjeni, pol plemeniti in malo plemeniti. Tu pač ne morem opisovati konjskih vrst, hočem pa vsaj povedati, kaka so ločilna znamenja plemenitih in neplemenitih konj.

Plemeniti konj ima bolj lahko, urno truplo, kakor pa neplemeniti. Okostje ni toliko tolsto, udje so tanjši, v primeri s celim truplom dolžji, oprsje pa razmerno širje in razvoj živcev — zastopnost in občutljivost — je višji pri njem, kakor pa pri neplemenitem konju.

Tudi je plemeniti konj največkrat mal ali srednje velik (1.48 do 1.72 metrov), ima nežno, suho glavo, žive, velike oči, široke nosnice, fine ustnice, široke pa lahke ganaše. Vrat je dolg, zveza z glavo je pri njem lehka in jako gibljiva, oblika vratú je lepo obočna. včasih, pri vzhodnjih konjih, pa na robe. Griva je dolga, toda dlaka je nežna, svetla in mehka, površje je po navadi ostro in stoji naprej, hrbtišče je ravno pa močno, stegna so kratka, križ ni razpočen pa tudi ne pobit, rep je največkrat visok, dolg, nežen in polnih žinj.

Oprasje je zmerno široko, pri angleškem polnokrvniku po gostem prav globoko, trebuh stegnen, pleča leže prej, kakor pa da so ostrá, stegna so mišičasta, noge ne posebno tolste ter imajo vidne kosti, pri tem so kite jako ostre, po gostem kakor kaka vrv, bieljeva kost je brez odviskov, bielji pa so nežni, v časih dolgi, kopita pa so mala in trda. Cela koža je tanka, nežna in mehka, dlaka je kratka, živa in svetla, krvnice v koži ali pod kožo na glavi, vratu, plečetih itd. stopijo po kratkem gibanju znatno naprej, hoja je elastična in obsežna, mišičje je vidno, vstrajnost v naglem hodu pa je velika. Značaj je živ ter je tudi zastopnost precejšnja. (Dalje prih.)

Kako se cvetno zelje ali karvijol prideluje.

Med vsemi vrstami zeljnimi, katere se pri nas pridelujejo, mora se v prve vrste staviti cvetno zelje ali karvijol. Oni prekosi ne le po dobrem okusu, ampak tudi po dobičku, ki ga prodan vrže, vse druge zeljne sorte za veliko in daje o vsakem času priljubljeno in zaželeno sočivje. Po pravici se moramo toraj nekoliko čuditi, da se pri nas to hvaležno sočivje v obče obrajta tako malo in še manje prideluje in da zato veliko denarja v tuje, najbolj laške kraje potuje. In vendar karvijol tudi v naših krajih prospeva in njemu tudi naša zemlja ugaja, če se postopa le nekoliko njegovim lastnostim primerno.

V obče se je do zdaj mislilo, da stori karvijol le v težki zemlji dobro. Skušinje pa so vendar pokazale, da se daje karvijol tudi v lahki peščenati zemlji prirejati in včasih raste v ti še lepše in stori bolje, kakor pa v težki, ker se v lahki zemlji znatno hitreje razvija in raste, kakor v težki.

Prvo je, da se zemljišče, na katerem se hoče cvetno zelje ali karvijol pridelovati, pripravi, kakor je potrebno. Zemlja se mora 45—50 centimetrov globoko vzrajalati ali vzkopati in obilno z gnojem pomešati. Najboljši čas za to delo je jesen, da more zimská vlaga dobro uplivati in da naz mrtvo zemljo, ki je po vzrajolanju na površje spravljená, prav dobro razkrajá.

Kjer je obilno gnoja, tam naj se zemlja že jeseni pri vzrajalanju dobro pognaja: vendar se pa gnoj ne sme preveč v globočino zakopavati, ampak treba ga je med posamezne zemeljne plasti zalagati. Spomladi naj se zemljišče še jedenkrat pognoji. Kjer pa gnoja primanjkuje in kjer ga je treba kupovati, tam naj se pa le spomladi gnoji in gnoj naj se pomešava le bolj med zgornje plasti zemlje.

Velike važnosti je pri pridelovanju cvetnega zelja tudi peščeno zemljišče, izbira sort in čas posajanja in pospravljanja. V peščenem zemljišču se morajo ali rane nizke sorte z debelimi glavicami ali pa pozne sorte izbrati in posajanje se mora tako vpravnavati, da se cvetno zelje pred ali po vročem letnem času pospravi, kajti pri vročem vremenu ostanejo glave težko sklenjene ali pa gredó hitro v cvet.

Za peščeno zemljo in spomladno saditev je najboljše rano Erfurtsko pritlično cvetno zelje, Hagejevo pritlično cvetno zelje in Lenormandovo nizko rano cvetno zelje; za pozno saditev je najboljše Stadtholderjevo cvetno zelje, azijsko in laški karvijol-orjak. Poslednjega je pa treba dosti bolj narazen posajati, ker prekomerno velik izraste in glave nareja po 30 centimetrov velike.

Spomladi se poseje seme v začetku do sredi marca v srednje toplo gnojno gredo prav redko, pokrije se s prerešetano prstjo, 1 centimeter debelo potrosi, precej vlažno drži in le pri solnčnem siju prezračuje. Brž pa, ko začne seme kali poganjati, mora se greda obilno prezračevati in zemlja le zmerno zamakati, ker v zaprtem zraku in preobilni vlagi karvijolove rastline rade nad korenino črne postajajo, to pa jih dela za vsako nadalejšnjo porabo nesposobne. Kjer ni gnojnih gredic na razpolaganje, tam se seme v prosto zemljo ne sme prerano posejati, ker so mlade karvijolove rastline zelo občutljive in lahko pozebejo. Posejanje v prosto zemljo se tedaj začinja sredi meseca aprila, in poseva se tudi prav redko

na zavetnem toplem kraju na vrtu v na novo pognojeno, rahlo zemljo, pokrije se kakor v gnojni gredici s prerešetano prstjo, ta pa se more trdo potlačiti in vedno vlažno držati, da vsako zrno požene kal. Ker je seme cvetnega zelja drago, zato je treba tudi na posejanje njegovo več skrbi obrniti, kakor na druge zeljne sorte. Zato se ne sme niti gosto sejati, niti kakor se navadno godi, z grabljami zagrebati, ampak treba ga je, kakor je že večkrat omenjeno bilo s prerešetano prstjo na vse strani jednako debelo pokriti. Sadike ne smejo nikakor pregosto druga poleg druge stati, da se more vsaka za-se popolnoma razrasti, ker le od zdravih sadik in od močnih se morejo lepe debele glavice pričakovati.

Cvetno zelje se po vrstah sadi po 50—60 centimetrov vrsta od vrste, kakor je ravno sorta. Rani Hagejevi in Erfurtski karvijol se smeta tesneje saditi. Prostori med sadikami se ali s salato ali pa s selarjem zasadijo. Če se cvetno zelje na debelo na polju prideluje, naj se selar med njega posaja, to daje še precejšen postranski dobiček.

Če je mogoče, naj se za posajanje odloči oblačen dan, še bolje pa deževen dan. Če se mora pa solnčnega dneva zasajati, naj se pa to proti večeru godi, nikdar pa o dnevni vročini.

Cvetno zelje potrebuje za svoje popolno razvijanje obilno vode in večkratnega prilivanja z gnojnico. Pri daljši suši ga gre tedaj večkrat na dan zalivati, zlasti takrat, ko začne v glave iti.

S posajanjem ranih sort se začne z začetkom meseca maja, poznih sort pa s sredo tje do konca junija. Če se cvetno zelje na debelo prideluje in njegovo pridelovanje v obrt služi, takrat se daje pozni posaditvi prednost, ker je zaredba mnogih sadik ležja in seme poznih sort tudi cenejše od onega ranih sort. Tudi spada razvijanje glavice v hladnejše letno vreme, ter jih trdnjše in trpežnejše dela. Take glave se dajo noter do srede zime vzdržavati, daleč razpošiljati in imajo pozno na jesen tudi višjo ceno, kakor pa poletu. Vrh tega se more pa zemljišče tudi še za kak poprejšnji sadež porabiti n. pr. za salato, špinačo itd.

Za pozimske potrebe se pred, ko prvi mrazovi nastopijo, nekoliko glav iz zemlje podere; ta se potem v kak prostor spravijo, kamor mraz ne more do njih. Tu se noter do januarija prav dobro drže. Kdor nima pripravnega prostora, ta naj glave poreže in na srednje vložene pesek v kakem prostoru, kamor mraz ne more, položi. Na tak način se more na prav malem prostoru velika množina cvetnega zelja shranjevati vsaj noter do Božiča.

Za bučele.

Na večih krajih zmanjka bučelam paše brž, ko zoréva cvetličje po travnikih in že celo, kedar pade trava pod koso. Tedaj pa je, se vé, da tudi po nabiranju strdi, vendar pa je sicer ravno poletje pripravno za tisto. Vsled tega so bučelarji vselej veseli, ako dobodo kaj pod roke, da dajo svojim bučelam za nabiranje.

Mi jim v naslednjih vrstah pokažemo na nekatera zelišča, ki dajo bučelam dobre paše in so po vrhu še taka, da nam razcvetó tako prav, kedar je nas volja. Ta kaže po edina ali raztresena saditi ali sejati med drugo silje. Tako niso silju nič na škodo, bučelam pa dajo prijetno pašo.

Zelišča, ki rade storé in se dobi njih seme po ceni, pa so vendar kakor navlašč za bučele, so te-le; Boreč, balzamica (*melilotus coeruleus*), facelka (*phacella tanacetifolia*) in dišča reseda. Seme teh zelišč dobi se v vsaki semenariji.

Le-ta zeljišča trpé le leta dni in sadiš jih lahko o pletju ali okapanju krompirja, koruze itd. Razcvetó pa potlej prej ali slej, kakor je ravno lega polja in toplota, po letu in v jeseni ter dajo bučelam veliko in sladke hrane. Kdor bi pa mogel seme spraviti že v mesecu marciju ali aprilu v zemljo, njemu bi zelišča cvetla v mesecu juliju in avgustu.

Kakor se vidi, ima pri njih človek čas cvetenja v svojih rokah in to je za nj veliko vredno. Tudi tacih zelišč je nekaj, ki trpé več let in so tudi dobra za bučele. Tako zelišče je gadovec (*echium vulgare*). Le-ta raste najbolje na kamenitih, suhih krajih n. pr. na železničnih jezovih, ob cestah in podivja se na pustih, nedelanih krajih celo lahko. On cvete po letu in jeseni in je toraj imenitno ga sejati. Potem je orjaška strdenica (*melilotus alba altissima*), ona ima obilo cvetja in da, se kjer bodi na polju posejati in kedar postane divja, ni več treba za-njo nobene skrbi.

Enacih zelišč še je več in prav storé bučelarji, če jih sejejo, kajti tako lajša se bučelam delo in bučelarjem odpravi marsikaterikrat škoda. Brez tuda ni čuda.

Dopisi.

Iz Trbovelj. (Krajna razstava.) Regijonalna ali krajna razstava za sodnijske okraje okrajnega glavarstva celjskega bo letošnje jesen tukaj. Obsegale bo tedaj okraje: Laško, Vransko, Gornjigrad, Konjice, Šmarje in Celje (okolico). Na razstavo vzprejemale se bodo: goveda, svinje, ovce, perutnina in bučele; proizvode kmetijske in gozdarske, sadjarske, vinogradniške in vrtnarske; — jedilstva in proizvode gospodarske industrije, tudi hmelj in hmeljarsko orodje; — zavrele in žgane pijače; —

gospodarski in gozdarski stroji, orodje, izdelki in blago iz rudnin, usnje, razni vrtni pa industrijski izdelki; — šolske reči, ročna dela in pridelki šolskih vrtov. Kmetijska podružnica naša je v tej zadevi si izvolila mož za izpeljavo tega, za naše kraje zelo važnega podvzetja in vzbuja se v nas veselje poprijeti se in sodelovati po vseh močeh, da tudi Trbovlje vidijo, česar še niso videle. Ker to razglasimo, nadjamo se, da bodo gospodarji in drugi, bivajoči v omenjenih okrajih že zdaj se potrudili ter priredili za razstavo zdatne, premije vrednih stvari. Več o tem drugo pot.

Iz Celovca. (Smrekova skorja.) Posestnike gozdov opozorujemo, da pride čas nabiranja smrekove skorje, kedar smreka postaja sočna. Zadnja leta je padla cena lesa in ta tudi letos ni kaj ugodna. Tem veselejše je pa za posestnika gozda pozvedeti, da se smrekova skorja lahko in po dobri ceni proda. Treba je tedaj varčno nabirati smrekovo skorjo, ker skorja nima za kurjavo kake posebne vrednosti a dobi se za njo sedaj štirikrat toliko denarja, kakor za drva. Le na to je paziti pri nabiranju skorje, da je dež ne opere, ker oprana skorja je brez vrednosti. Kdor sam nima veliko skorje, naj se z drugimi posestniki dogovori, da potem skupaj skorjo prodajo. Fabrika gosp. Plešivčnika v Celovcu, ki dela strojarski izleček iz smrekove skorje, vedno kupuje suho smrekovo skorjo in plača sedaj 1 gld. 80 kr. do 2 gld. za 100 kil skorje v Celovec poslane.

Od Voglajne. (Zajec dela škodo.) Veljavni može si veliko prizadevajo, pa tudi v resnici se veliko piše in čita, poročuje o sadjerejskih zadevah, pa kaj nam pomagajo vsi pouki, vse pisanje in čitanje o zgoraj omenjenih delih! Vse zastonj, dokler se ne napové vojska zajcu. Visoka vlada dela v pomoč vinorejcem zastran trtne uši, zakaj pa ne pride v pomoč sadjerejem zavoljo zajca? Sedanji svet si toliko prizadeva za sadjerejo, in ona je v resnici nam kmetom potrebna, pa tudi koristna. Narodni občinski predstojniki, ni li vam nič mar za korist vaših občanov? Ne čakajmo in ne zanašajmo se na naše deželne in državne poslance, kajti v teh zadevah nam še do danes niso ničesar koristili. Vse opominjevanje sem že dalje časa bilo je prazno. Zdi se mi, da se omenjeni gospodje lovcev bojijo. Kaj je nam sadjerejem storiti? Vsa sredstva in mazanje dreves nič ne pomaga, tudi obvezanje s slamo ne veliko, kajti zajec jo razkopa ter drevesce ogloda. Kmet kakor sadjerejec tedaj velikanško krivico trpi. Zajec ne dela samo kvara na sadunosnikih v pozimskem času. Vsakemu je dobro znano, koliko kvara naredi ta hudobnež tudi v spomladi in poletnem času. Ne bodem več o tem popisoval. Res tisti gospodje, kateri

s svojim želodcem na zajčjo pečenko čakajo, kaj pa da fižole ne jejo, toda kaj bo kmet jedel, ako mu ti hudobneži fižol in zelje požrejo? Kedar smo pa poškodovani, pritožimo se pri najemniku lova. Nekateri se pa zato še ne zmeni, drugi pa morebiti pošlje svojega logarja gledat škodo. Se vé, da lovec pošlje lovca za svojega mešetarja, tje pogledat, kaj se je zgodilo. To pa je toliko, kolikor novo strašilo za posestnika. On ga vpraša, koliko tirja ali ceni svojo škodo. Naj pa ta terja plačilo še tako malo, lovcu je še vselej črez polovico preveliko. Ako kmet ni s tem, kar mu da ali si iztoži, zadovoljen, gre lahko k okr. glavarstvu tožit. Tam pa naleti gospoda lovca, ako pa si gre odvetnika iskat, našel bo gotovo lovskega ali bi rekel zajčjega zagovornika. Po takem načinu ne ostane ubogemu kmetu družega, kakor delo, jeza, žalost in od leta do leta večja plačila in pa — manjši dohodki.

Prijatelj sadjereje.

Raznoterosti.

(Ogersko vino.) Vse vino, kolikor ga je lani na Ogorskem zrastle, ceni se na 40 milj. gold., tedaj so ga imeli za 10 milj. gold. manj, kakor leta 1885.

(Sadje.) Angležani imajo radi sadje, toda pridelala se jim ga doma premalo. Lani so ga dobili za 62 milj. gld. iz drugih dežel.

(Petdesetletnica.) V nedeljo dne 24. aprila praznuje „obratno društvo“ v Gradcu svojo petdesetletnico. To je tembolj zanimivo, ker bode ob enem spomin nadvojvode Janeza, ki je to društvo ustanovil.

(Deteljno seme.) Ker je seme, katero se kupi, lahko vkuženo s predenico, kaže najbolje, da si pridelamo doma seme za deteljo. Ako na naši njivi ni predenice, pustimo deteljo, da dozori in spravimo si tako najbolji kup seme.

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrih.

Mesta	Pšenica		Rž		Ječmen		Oves		Tursčica		Proso		Ajda	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Maribor . . .	7	10	5	25	5	—	3	35	5	30	4	70	4	40
Ptuj	7	20	5	50	5	—	3	10	5	30	6	—	4	80
Celje	7	10	5	20	5	37	3	10	4	95	—	—	7	90
Gradec	7	80	5	50	—	—	3	24	6	50	—	—	4	40
Ljubljana . . .	7	20	5	80	4	85	3	20	5	20	—	—	—	—
Celovec	7	10	5	40	5	—	3	20	4	50	—	—	—	—
Dunaj	9	85	7	30	6	60	6	50	6	60	—	—	—	—
Pešt } 100 K lg.	9	25	6	70	7	50	6	70	6	10	—	—	—	—